

Civil szervezetek az európai biztonságért

Budapest, 2011

A kiadvány megjelenését a Nemzeti Civil Alapprogram támogatta

Tartalomjegyzék

Bevezető	4
I. rész 1.) A Civil Térkép Témacsoportban résztvevő szervezetek eredményei	6
és tervei 2008-2015	6
1.1.) A résztvevő szervezetek.....	6
1.2.) Tevékenység és eredmények – rövid összefoglalás 2008-2010	7
1.3.) A magyar és a nemzetközi civil szervezetek stratégiai tervei. Együttműködés és koordináció – 2012-2015	11
1.4.) Új módszerek a civil szervezetek gyakorlatában	13
II. rész A civil szervezetek helyzete az Európai Unióban, feladataik az európai biztonság megerősítésében	14
2.2.) Tudósítás a konferenciáról.....	15
III. rész 3.) Nyilatkozat az európai biztonság fenntartásában vállalt civil felelősségről.....	21

Bevezető

A Biztonságpolitikai és Honvédelmi Kutatások Központ Alapítvány *civil szervezetek az európai biztonságért* című kiadványát ajánljuk a figyelmébe.

A civil szervezetek az európai biztonságért 3 éves projekt eredménye ez az adattár, amely huszonhét – biztonságpolitikai, közbiztonsági, ökológiai és természetvédelmi, valamint humanitárius és kisebbségvédelmi szakterületeken tevékenykedő – hazai egyesület, alapítvány adatait, rövid bemutatását tartalmazza.

A kötet az első fejezetben összegzi az egyes szervezetek 2008-2010 közötti időszakának legfontosabb eredményeit, és kiemelten foglalkozik a magyar EU elnökség hatékony munkáját támogató, önként vállalt civil feladatokkal. A második fejezetben olvasható a résztvevő civil szervezetek hazai és nemzetközi együttműködésének 2012-2015 közötti időszakra kiterjedő munkaterve. Ezzel adott a lehetőség a szélesebb nyilvánosság számára az egyes programokhoz való csatlakozásra és a szervezetek közötti együttműködés fenntartását is megkönnyíti, amennyiben a programhoz kapcsolódó honlapon aktív fórumot kínál ennek.

Néhány szó a civil szervezetek az európai biztonságért című komplex program kezdetéről, a résztvevőkről. A Biztonságpolitikai és Honvédelmi Kutatások Központ Alapítvány három éves programjának első két ütemében két célt valósított meg két munkacsoportban.

Egyrészt a civil társadalom erősítését, a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának segítését szolgálta, kibővítésével nemzetközi szerepvállalásunkat szélesítettük és együttműködést ajánlottunk, elsősorban a szomszédos – közöttük is az EU- csatlakozásra készülő – országok hasonló szervezeteinek. Így létrejött egy új fórum a biztonsági ágazatban. A biztonságpolitika, ökológia, humanitárius, rendvédelmi, emberjogi területen működő 25 hazai egyesület, alapítvány közös elhatározása megvalósult. Eredménye egy adattárnál bőségesebb kiadvány, a *Hazai civil szervezetek a biztonságért*, 2010-ben jelent meg.

Egy kis szómagyarázat: a program kezdetén munkacímként használtuk a civil témacsoportban a képszerű *tematikus civil térkép* kifejezést. A cím azt sugallja, hogy az adattár megkönnyíti a tájékozódást a társadalmi biztonsággal, biztonságpolitikával foglalkozó civil szervezetekről szóló információk összegyűjtésével. Több egyszerű adattárnál, mert a szervezet tevékenységének leírásán túl folyamatokat, programokat, azok eredményeit és a rövid távú terveiket is tartalmazza.

Másrészt ez a komplex projekt a Magyar Köztársaság 2011-es Európai Unió soros elnökségének társadalmi szintű kommunikációjára vállalkozott, a szakpolitikusok és döntéshozók számára – a szélesebb értelemben vett biztonságpolitika terén – bemutatta egy tanulmánykötetben a nemzetközi politika várható irányainak változásait 2015-ig, az előrejelzések (elemzések) tükrében. A szerzők szakterületük kiválóságai, kutatók, diplomata, szakújságírók. A tanulmányírók a nagyhatalmi erőviszonyok, nagyhatalmak biztonságpolitikájának elemzése mellett a közép-kelet-európai, kelet-európai változások

megrajzolására, rövidtávú prognózis felállítására vállalkoztak. Összesen 19 tanulmányt tartalmaz a kötet – a bhkka.hu honlapon olvasható és megjelent CD-n, korlátozott példányszámban.

A három éves program zárásaként 2011. márciusban Budapesten sor került a hazai és határon túli civil szervezetek nemzetközi konferenciájára. A fórum arra keresett választ, a civil szervezetek milyen eszközökkel erősíthetik befolyásukat az európai biztonság fenntartásában. A résztvevők egyúttal bemutatták a hazai, illetve nemzetközi együttműködést erősítő 3 éves munkatervüket a 2012-2015 időszakra és megvitatták tapasztalataikat, módszereiket. A konferencia közös nyilatkozatot fogadott el, az európai biztonság fenntartásában vállalt civil felelősségről és az együttműködés folytatásáról.

A hazai civil szervezetek az európai biztonságért c. kiadvány elérhető a BHKKA honlapján: http://civilek.bhkka.hu/?page_id=14.

I. rész

1.) A Civil Térkép Témacsoportban résztvevő szervezetek eredményei és tervei 2008-2015

1.1.) A résztvevő szervezetek

1. Biztonságpolitikai civil szervezetek

Biztonságpolitikai és Honvédelmi Kutatások
Központ Alapítvány

dr. Koós Anna igazgató, Balogh Béla

Geopolitikai Tanács

dr. Pintér István elnök

Manfred Wörner Alapítvány

dr. Dérer Miklós

Euro-Atlanti Klub

dr. Nógrádi György elnök, Csáki István

Magyar Külügyi Társaság

dr. Blahó András főtítká, majd

dr. Nagy Sándor Gyula főtítká

Magyar Tartalékosok Szövetsége

dr. Czuprák Ottó elnök

Magyar Hadtudományi Társaság

dr. Nagy László elnök

Békefenntartók Bajtársi Közhasznú Egyesülete

Udvardi Endre elnök

2. Közbiztonsági civil szervezetek

Magyar Rendészettudományi Társaság

dr. Janza Frigyes főtítká, dr. Verhóczki
János

Magyar Polgári Védelmi Szövetség

dr. Endródi István elnök, dr. Ország Imre

Budapesti Tűzoltó Szövetség

dr. Kanyó Ferenc elnök, dr. Csizmadia
Zoltán

Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége

Sípos Géza elnök, Magócsi Zoltán

Európai Roma Rendvédelmi Bajtársi Közhasznú
Egyesület

dr. Boda József elnök, Makula György

3. Ökológiai és természetvédelmi civil szervezetek

Magyar Meteorológiai Társaság

dr. Major György elnök, dr. Dunkel Zoltán

Amatőr Meteorológusok Egyesülete

Sárközi Szilárd elnök

Levegő Munkacsoport

Horváth Zsolt igazgató

Magyar Természetvédők Szövetsége

Farkas István ügyvezető elnök, Botár
Alexa

Műszaki és Természetudományi Egyesületek
Szövetsége

dr. Gagyi Pálffy András főigazgató,
Szegner László

4. Humanitárius és kisebbségi civil szervezetek

Magyar Vöröskereszt

Selymes Erik főigazgató, Fórizs Judit

Magyar Ökumenikus Segélyszervezet

Lehel László elnök, Bálint Gábor

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület

Tihanyi Gábor irodavezető, Adányi László

Oltalom Karitatív Egyesület

dr. Iványi Gábor elnök, Rákos András

Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások
Közalapítvány

Törzsök Erika elnök, Hegedűs Dániel

Roma Polgárjogi Alapítvány

Horváth Aladár elnök

Roma Polgárjogi Mozgalom Heves Megyei
Szervezete

Oláh Csaba elnök, Bartos József

Etnikai Népfőiskolai Társaság Szolnok

Bereczki Katalin elnök

Oktatást Segítő és Információs Alapítvány

Fodor Albin elnök

1.2.) Tevékenység és eredmények – rövid összefoglalás 2008-2010

Biztonságpolitikai civil szervezetek

Biztonságpolitikai és Honvédelmi Kutatások Központja Alapítvány célja a honvédelmi és külpolitika közgondolkodás formálása, euroatlanti kommunikáció folytatása. Feladatának tekinti a biztonságpolitikai kutatások szervezését, tanulmányok, elemzések megjelentetését aktuális biztonságpolitikai kérdésekben. Emellett hazai és nemzetközi konferenciákat, szakmai és közéleti fórumokat tart. 2008 és 2011 között megvalósította hároméves programját: **Civil szervezetek az európai biztonságért**. A program eredménye a biztonság várható jövőjét prognosztizáló, 18 tanulmányt magában foglaló kötet: *Biztonságpolitikai prognózis 2010-2015* és a *Hazai civil szervezetek az európai biztonságért* – adattár.

A Szlovák Atlanti Tanács és a BHKKA közös konferenciája – az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet megalakulásának 15. évfordulóján – Európa biztonságáról, a szlovák-magyar kapcsolatok civil dimenzióit tárgyalta. A nemzetközi konferencia szakmai műhelymunka keretében feldolgozta a Magyar Köztársaság missziós – katonai, rendőri és részben gazdasági, egészségügyi területen – politikája civil résztvevőinek és a civil-katonai együttműködés tapasztalatait. A kül- és biztonságpolitikai klub a téma neves szakembereinek meghívásával, évente tíz alkalommal háttérinformációt ad és vitafórumot tart az aktuális kérdésekről.

Geopolitikai Tanács 2009. évtől – alaptevékenységének szélesítésével – megkezdte a virtuális tér alapkutatási eredményeinek gyakorlati keretekbe történő alkalmazását az új kihívások vizsgálatánál, különös tekintettel a cyber terrorizmus és a cyber bűnözés kérdéseinek elemző feldolgozásával.

Manfred Wörner Alapítvány konferenciák keretében áttekintette a biztonságtudat és a közvélemény változásának kérdéseit. Reprezentatív konferenciát szervezett a NATO megalakulásának 60., a magyar rendszerváltozás 20. és a Magyar Köztársaság NATO tagságának 10. évfordulójára.

Euro-Atlanti Klub résztvevői az „Európai Szellem” című projekt és az „Európai Esték” klubjellegű rendezvényeken arra törekszik, hogy felépítse, és eredményesen működtesse azon fiatal nemzetközi politikai és gazdasági kérdésekkel foglalkozó szakértők és kutatók közösségét, melynek tagjai hajlandóak megosztani és megvitatni nézeteiket másokkal egy-egy megjelenő tanulmány, illetve konferencia keretében.

Magyar Külügyi Társaság a szakmai írások és szakkönyvek készítésének folytatása mellett, az ELTE Világ gazdasági Tanszékével együtt elkészítette és 2009 szeptemberével az oktatás részévé tette a „Nemzetközi szervezetek” témát tárgyaló igen fontos egyetemi kurzust.

Magyar Tartalékosok Szövetsége részt vett a hazai tartalékos rendszer kialakításában a nemzetközi tapasztalatok átadásával. Tagjai hatékony segítséget nyújtanak a magyar fiatalok

katonai felvilágosításában. A Szövetség továbbra is aktív tagja a NATO-országok tartalékos tisztjei szövetségének, az *Interallied Confederation of Reserve Officers*nek, rövidítve a CIOR-nak, a Gamingi Tartalékos Tiszti Egyesületnek.

Magyar Hadtudományi Társaság kiemelten foglalkozott a hadtudomány időszerű kérdéseivel és a NATO formálódó új stratégiai koncepciójával, vizsgálatával; a védelemgazdasági szempontból vizsgálta a békemissziók szükségességét és eredményességét, fókuszban Afganisztánnal.

Békefenntartók Bajtársi Közhasznú Egyesülete új civil szervezetként részt vett: a békefenntartás eredményeinek és főbb tapasztalatainak összegzésében; az ENSZ és a Nemzetközi Békenap rendezvényeinek szervezésében, illetve aktívan együttműködött a társszervezetekkel és állami, és egyházi szervezetekkel Nagy Richárd posztumusz hadnagy halálának 5. évfordulója, és a szlovák légikatasztrófa áldozatairól történő megemlékezés megszervezésében.

Közbiztonsági civil szervezetek

Magyar Rendészettudományi Társaság részt vett a rendészeti stratégia, illetve a Magyar Köztársaság Alkotmánya koncepciójának kidolgozásában; a rendőrség és határőrség migrációs problémáinak megtárgyalásában, valamint a magyar EU-elnökség speciális rendőri feladatainak előkészítésében, megvalósításában.

Magyar Polgári Védelmi Szövetség részt vett az EU tagországok civil polgári védelmi szervezeteivel együttműködve a „Civil Polgári Szervezetek Uniós Együttműködési Fóruma” nyugat-balkáni fejlesztési feladatainak szervezésében, valamint támogatta a települési önkormányzatok és a fiatalok polgári védelmi képzését, felkészítését.

Budapesti Tűzoltó Szövetség a „Visegrádi négyek” országaival közösen részt vett a *tűzoltók fizikai állapot felmérés* kutatómunkában; a gyermekintézmények vezetőinek és tagjainak szakmai felkészítésében; az önkormányzatok tűzoltó továbbképzéseinek levezetésében. A Szövetség rendszeresen jelen volt és eredményesen szerepelt a hazai és nemzetközi versenyeken, konferenciákon.

Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége tevékenységével aktívan hozzájárult az érdekvédelem területén az idősügyi stratégia kialakításához, az elfogadott dokumentum tartalmának széleskörű megismertetéséhez és a jelentkező gondok kezeléséhez. Hazai és nagyarányú nemzetközi részvétel mellett szervezte és vezette le a sikeres katonanemzedékek találkozóit, illetve a katonai dalfesztiválokat, valamint jelentős hangsúlyt fektetett hazai és nemzetközi viszonylatban a katonai hagyományok és hadisírok ápolására, védelmére.

Európai Roma Rendvédelmi Bajtársi Közhasznú Egyesület arra törekedett, hogy munkájával segítse a Roma Rendvédelmi Központ létrehozását, amely az EBESZ, az Európa Tanács vagy az Európai Unió szervezeti egysége lenne. A központ működését az európai államok által

közösen kidolgozott és egységesen értelmezett európai roma stratégia alapozná meg. Továbbra is az egyesület tevékenységének központjában állt a roma fiatalok rendészeti pályára irányításának támogatása, a pályára irányító táborok aktív segítése.

Ökológiai és természetvédelmi civil szervezetek

Magyar Meteorológiai Társaság tevékenységének központjában az elmúlt időszakban is Magyarország természeti értékeinek és épített értékeinek, lakosságának védelme állt. A társaság tudományos kutatást folytatott, előrejelzési, tájékoztatási feladatokat végzett.

Amatőr Meteorológusok Egyesület célja a társadalom, elsősorban a fiatalok környezettudatosságának és környezetszeretetének erősítése, az amatőr meteorológusok mozgalom hazai és nemzetközi elterjesztése, a meteorológiai adatszolgáltatás folyamatos fenntartása és fejlesztése.

Levegő Munkacsoport javaslatokat, átfogó tanulmányokat dolgozott ki a környezetvédelmi irányítás számára: ökoszociális reform, a kilométer arányos útdíj bevezetéséről szóló szabályozás, a Duna Régió fejlesztése, a közlekedés, a környezetvédelem és az energia kérdéseinek komplex kezelésére, valamint petíciókkal, akciókkal hívta fel a figyelmet a levegőszennyezés ártalmaira.

Magyar Természetvédők Szövetsége központi programjai a társadalom ökológiai szemléletformálását, környezeti tudatosságának növelését célozták, illetve a környezeti szempontok erősítését és a természeti értékek megőrzését kívánták elősegíteni a különböző szintű társadalmi, gazdasági folyamatokban.

Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége részt vett: „Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködés Operatív Program 2007-2013” feladatainak megvalósításában; a „Minőség és az erkölcs a műszaki értelmiség felelősségvállalásában” című konferencia megrendezésében, valamint az Erdélyi Műszaki Tudományos Társasággal az együttműködés feltételeinek megteremtésében és a kötelezően előírt továbbképzések megtartásában.

Humanitárius és kisebbségi civil szervezetek

Magyar Vöröskereszt 130 éve végzi humanitárius tevékenységeit a legrászorultabbak szolgálatában. Részt vesz a Vöröskereszt és Vörösfélhold Társaságok Nemzetközi Szövetsége (IFRC) Stratégia 2020 programjának megvalósításában. Az IFRC tagjaként együttműködik a világ 186 Vöröskereszt és Vörösfélhold társaságával. Kiemelten képviselteti magát az EU Vöröskereszt szervezeteinek szakmai hálózataiban. A Magyar Vöröskereszt szociális programjain és intézményhálózatán keresztül a társadalom peremére szorultak visszailleszkedéséhez járul hozzá. Az egész országban szervezi a véradókat az egészségügy igényének zökkenőmentes biztosítására.

Katasztrófa készenléti csapata a hazai és nemzetközi természeti és ipari katasztrófák áldozatainak széleskörű támogatásával hozzájárul az érintettek életkörülményeinek mielőbbi normalizálásához. Működteti a Balatoni Elsősegélynyújtó Szolgálatot és a Velencei tavi Vízi Mentőszolgálatot; oktatja az elsősegélynyújtást az egész országban; segíti a közúti járművezetők új követelmények szerinti felkészítését az elsősegélynyújtó vizsgára.; Keresőszolgálat a Nemzetközi Vöröskereszt világméretű hálózata segítségével járul hozzá a fegyveres konfliktusok következtében szétszakadt családtagok mielőbbi egymásra találásához. Az oktatási intézményekkel együttműködve terjeszti a háború áldozatainak védelmét szolgáló nemzetközi humanitárius jogot, valamint a Vöröskereszt alapelveit és eszméit.

Magyar Ökumenikus Segélyszervezet szociális munkájának előterében a családok és gyermekek érdekében végzett tevékenység állt, és folytatta nemzetközi segélyprogramjainak megvalósítását. Új elemként jelent meg a pályakezdő fiatalok munkaerő-piaci integrációját elősegítő program. Folytatta az előző időszak kedvező eredményeire alapozva a hátrányos helyzetű – különösen roma – fiatalok felzárkóztatási programját, szervezte a munkanélküliek, a szenvedélybetegek, az időskorú betegek ellátását.

Magyar Máltai Szeretetszolgálat az ország legnagyobb civil intézményfenntartója. A hajléktalan és roma társadalmi integráció elősegítésére két programot valósított meg 6 településen. Humanitárius segélyakciókat szervezett a magyarországi és a Kárpát-medencei katasztrófásújtott térségek javára. Egyre nagyobb mértékben vállalt részt a szociális és egészségügyi intézményes ellátásban, átvéve állami feladatokat. Számos támogató akciót szervezett és tartott a szociális gondokkal küszködő időskorúaknak és fiatalokéknak.

Oltalom Karitatív Egyesület egyre erősödő mértékben foglalkozott hazai vonatkozásban a rászorultak, a perifériára szorult emberek és családok megtalálásával és támogatásával, valamint érdeklődésben a közvélemény figyelmének és szolidaritásának széleskörű felkeltésével; a határon túli magyarok megsegítésével, valamint a hajléktalanok hazai és nemzetközi futball rendezvényekbe történő aktív bevonásába.

Európai Összehasonlító Kisebbségkutató Közalapítvány folytatta a cigányság helyzetét feltáró, több éves kutatási programját, a szlovák-magyar határnál élő lakosság vizsgálatát, bemutatta a határokat átívelő közös fejlesztések pozitívumait, valamint kerekasztal beszélgetés megszervezésével lehetőséget biztosított a magyar és szlovák értelmiség részére a két állam közötti politikai gondok megvitatására.

Roma Polgárjogi Alapítvány az elmúlt évek munkáját folytatva részt vett a *Roma Integráció Évtizede program* időarányos megvalósításában, az oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás és esélyegyenlőségi részfeladatok megoldásában; a *”Szegénység és a társadalmi kirekesztettség 2010. éve Program”* részfeladatainak – döntően a kilakoltatások megfékezése terén – teljesítésében, valamint jogi segítséget nyújtott a rászorulóknak. Irodát hozott létre és működtet a válságban levők problémájának megoldására, tanácsadási szolgálata segítette a rászorulókat.

Roma Polgárjogi Mozgalom Heves Megyei Szervezete mediátori hálózatával aktívan részt vett az alkalmanként jelentkező cigány-rendőr konfliktus kezelésében, illetve a probléma gyakorlati megoldásában; a roma telepfelszámolás végrehajtásánál monitoring tevékenységet végzett. A roma és a magyar lakosság békés együttélése érdekében falutakarító akciókat szervezett, részt vett a rendőr és cigány közös sportrendezvény szervezésében és lebonyolításában.

Etnikai Népfőiskolai Társaság biztosította a Roma Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat működtetését – ezen belül a munkaügyi diszkrimináció, lakhatás, szociális támogatás, személyhez fűződő jogok tiszteletben tartása – a jogsérelemmel kapcsolatos esetek kezelését; a roma közösségfejlesztő aktivisták képzését és azok foglalkoztatását, valamint a Romák Népfőiskolájának működését a Vajdaságban.

Oktatást Segítő és Információs Alapítvány az országos oktatási konferencia hozzászólásaként elkészítette a „*Komplex megoldások, együttműködés, felelősség és alkalmasság*” című tanulmányát. A tanulmány rámutat arra, amivel a konferencia résztvevői is egyetértettek, hogy az oktatáson belüli felzárkóztatásra fordított 120 milliárd forintnyi összegből alig 1,5 milliárd forint sorsáról lehetett azt mondani, hogy eljutott a tervezett célcsoportokhoz. A hozzászólás felhívja a figyelmet, hogy: a következő munkánál nagyobb odafigyelés és fokozottabb ellenőrzés szükséges az állami szervezetek részéről.

1.3.) A magyar és a nemzetközi civil szervezetek stratégiai tervei. Együttműködés és koordináció – 2012-2015

Biztonságpolitika

- A nemzetközi korrupció – mint biztonságpolitikai kockázat – hatásának vizsgálata, az eddig elért eredmények megosztása az EU országok civil szervezeteivel illetve a további közös kutatási irányok kitűzése és azok megvalósítása.
- A Magyar Tartalékos Szövetség kétéves nemzetközi munkájának kiteljesítése, a hazai tevékenységének erősítése a MK-ban kiépülő önkéntes tartalékos rendszer civil támogatásával, a nemzetközi tapasztalatok fokozott felhasználásával.
- *Napjaink hadtudománya* konferencia sorozat előkészítése és megtartása többek között: az informatikai, robotikai, aszimmetrikus és nem halálos fegyverek a hadviselésben illetve a civil és katonai feladatok, funkciók kölcsönkapcsolata a válságkezelésben című témák kutatásában, az EU és NATO szakemberek esetenkénti részvétele mellett.

Közbiztonság

- *Civil Polgári Védelmi Szervezetek Uniós Együttműködési Fóruma* tevékenységének magyar részről történő szervezése és működtetésének beindítása a nyugat-balkáni államokban, a nagy elméleti és gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező EU-s államok aktív támogatása mellett.

- Balkán biztonságának fenntartásában való katonai, rendőri és igazságszolgáltatási részvétel hazai és nemzetközi tapasztalatainak összegyűjtése és feldolgozása, az EU-s jelenlét további erősítését szolgáló nemzetközi állami és civil feladatok.
- Közös javaslatok kidolgozása a szakmai együttműködés érdekében: a Magyar Köztársaság határán esetlegesen bekövetkezett tűz és műszaki mentés során hatékonyabb kölcsönös beavatkozás; segítség a jogi újraszabályozás előkészítéséhez az európai keretegyezmény tükrében.
- A köztársasági elnök fővédnökségével és a honvédelmi miniszter, valamint a honvéd vezérkari főnök védnöki támogatásával a *Katonanemzedékek találkozó* megszervezése 2011-től évente, az itthoni és külföldön élő katonanemzedékek és a nemzetközi meghívottak részvételével.

Ökológiai és természetvédelem

- A földünk légkörének kedvezőtlen felmelegedéséből kialakuló időjárás-változás negatív hatásának javuló előrejelzése és a hatás csökkentésére tett (teendő) elképzelések civil támogatása, a környezet és az emberek életvitelének javítása érdekében.
- *Klímatörvény a fenntartható társadalomért* hazai szabályozás monitorozási eredményeinek összegyűjtése és széleskörű kommunikálása, az Európa 17 országában zajló – a kibocsátás és a fosszilis energia-függés csökkentéséről – civil társadalmi kezdeményezésű kampány keretében.
- Duna Stratégia létrehozását támogató civil komplex tevékenységek várható eredményeinek bemutatása valamint a 2012-15 közötti időszakban a Stratégia kiteljesedését támogató főbb civil feladatok.
- A hazai és nemzetközi civil szervezetek közös fellépésének eredményei és további elképzelései, a nagyméretű víz- és ökológiai szennyezést okozó ipari károkozás ellen, kiemelten vizsgálva határokon átnyúló veszélyek megakadályozására teendő civil feladatokat.

Humanitárius tevékenység és kisebbségvédelem

- A magyar Vöröskereszt a 2020-ig tartó Stratégiájának kialakítása, a Vöröskereszt és Vörösfélföld Társaságok Szövetsége Mozgalom részéről elfogadott Stratégiai célok alapján.
- Az Osztrák Vöröskereszt partnereként a Magyar Vöröskereszt részvétele az EU FR 7 kutatási keretprogramban a *válságok kulcsfontosságú tanulságai* EU pályázat megvalósításában.
- A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet aktív részvétele a katasztrófavédelemben, a jelentkező – önállóan illetve partnerei segítséggel megoldandó – feladatok teljesítésében. A Segélyszervezet nemzetközi fejlesztési tevékenységének tervezése és kiemelt megvalósítása Közép-Ázsia területén.

- A tartós kirekesztés, jog nélkülség (jogismeret és jogalkalmazás hiányosságai) mint társadalmi biztonsági kockázat közös vizsgálata az EU országokban.
- A *Roma Integráció Évtized Program 2005-2015* második öt éves periódusának főbb feladatai és a megoldást segítő hazai és nemzetközi civil tevékenységek.
- A Roma Stratégia elvei és főbb irányai. A hátrányos helyzetű- különösen roma lakosság – élethelyzetének javítása, a romák társadalmi integrációjának segítése érdekében megoldandó civil feladatok.

1.4.) Új módszerek a civil szervezetek gyakorlatában

A BHKKA fiatal biztonságpolitikusok csoportja a **Sziget Fesztivál** idején, az Európai Unió és a NATO témakörben kvízt és interjúkat szervezett a fesztivál látogatói között. Így olyan közösséget ért el, amelyik másfajta fórumokon nem jelenik meg. A fiatalok nagy számban, egyre nagyobb és folyamatos érdeklődéssel a fesztivál minden napján részt vettek ezeken a rendezvényeken.

Időjárásról mindenkinek – a metnet honlap létrehozása és országos önkéntes időjárás-jelentő mozgalom megszervezése.

Az Amatőr Meteorológusok Egyesülete meteorológus tagjai kidolgoztak egy közérthető észlelési sémát, amely révén a világhálón keresztül bárki önkéntes, egységes tartalmú időjárás-jelentést adhat. A rendszer társadalmi ösztönzést adott a mozgalom országos, sűrű lefedettségű kiterjedéséhez. Az egyesület tagjainak száma több mint száz, a napi rendszerességgel jelentő önkéntesek száma több száz. A 2001 óta működő honlap látogatottsága folyamatosan nő. Normális időjárás viszonyok között napi 20-40 ezer, máskor rendszeresen 60-80 ezer, szélsőséges esetekben 100 ezer fő feletti a látogatók száma.

„Csillagszálló” kulturális utcalap, formabontó kiadvány szerkesztése és terjesztése.

Létrehozásának célja az volt, hogy újszerű módon segítsen a hajléktalanokon. Az újság árusítása nem pusztán munkalehetőséget biztosít számukra, hanem újszerű alkalmat a kapcsolatfelvételre és önmaguk jobb elfogadtatására. A lap kulturált terjesztőit, az őket kísérő szociális munkások abban is segítik, hogy az árusítás – más utcalapoktól eltérően – aláfélérendeltségtől mentes, partneri viszonyra alakulhasson, ahol az árus valódi kulturális értéket kínál az érdeklődőknek. A *Csillagszálló* megvásárlásával adományozókból vevőkké válnak, hiszen pénzükért a lap árát messze felülmúló, igényes olvasnivalóhoz jutnak.

II. rész

A civil szervezetek helyzete az Európai Unióban, feladataik az európai biztonság megerősítésében

Nemzetközi konferencia – Budapest, 2011. március. 30.

A konferencia teljesítette kitűzött céljait:

Az európai biztonság, a válságkezelés területén működő magyar és nemzetközi civil szervezetekkel kapcsolatfelvétel, a kapcsolati háló bővítése, az információs központ létrehozása.

Az EU tagországok civil szervezetei közös nyilatkozatának kialakítása az európai biztonság fenntartásában vállalt civil felelősségről.

Módszertani tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlat terjesztése. A magyar EU- elnökség társadalmi támogatása a „public diplomacy” eszközeivel.

A konferencián elhangzott előadások, előadók

- Az európai civil szervezetek felelőssége, főbb eredményei és feladatai az európai közös biztonságpolitika támogatásában, az állami kapcsolatokon túli hálózat működtetésében. Előadó: dr. Koós Anna, a BHKKA igazgatója

Az európai civil szervezetek felelőssége, eredményei és feladatai a környezet védelmében

- A környezetvédő civil szervezetek szerepe a jogérvényesítésben Előadó: dr. Bendik Gábor környezetvédelmi szakjogász, Levegő Munkacsoport
- A humanitárius civil szervezet szerepe, tevékenysége, eredményei –kiemelten a hazai árvízi és a vörösiszap okozta károk hatásának csökkentésében; a közeljövő feladatai, a katasztrófák, az egészségügyi ártalmak megelőzése, illetve mérséklése területén. Előadó Fási Géza, a Magyar Vöröskereszt katasztrófa elhárítás-mentés szakmai igazgatója
- A föld légkörének kedvezőtlen felmelegedéséből fakadó időjárás-változás negatív hatásának javuló előrejelzése és a hatás csökkentésére tett (teendő) javaslatok civil támogatása, a környezet és az emberek életvitelének biztosítása érdekében. Előadó Sárközi Szilárd, Amatőr Meteorológusok Egyesületének elnöke

Civil és állami szervezetek a nyugat-balkáni civil társadalom támogatásáért, az európai gondolat erősítésért

- A Civil Polgári Védelmi Szervezetek Uniós Együttműködési Fóruma magyar részről történő szervezésének és működtetésének beindítása a nyugat-balkáni államokban. Előadó: dr. Endrődi István, a Magyar Polgári Védelmi Szövetség elnöke
- Magyarország a Balkán biztonságának fenntartásában való rendőri és igazságszolgáltatási részvételének eredményei, az EU-s jelenlét további erősítését szolgáló hazai és nemzetközi feladataink. Előadó: Kelemen László fősztályvezető, Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelési Központ

- Horvátország Európai Unióba való csatlakozását elősegítő hazai civil tevékenységének bemutatása, a két állam civil szervezetei közötti kapcsolatok további erősítésének irányai, feladatai. Előadó: dr. Pintér István, a Geopolitikai Tanács elnöke
- Magyar közreműködés a Balkán békéjéért. Előadó: Oláh László ezredes
- Az európai tartalékos tisztek 2011. év tavaszi konferenciájának célja, főbb feladatai és tervei. Előadó: dr. Czuprák Ottó, a Magyar Tartalékosok Szövetségének elnöke

A romák helyzete az EU tagországaiban, a civil szervezetek szerepe és álláspontja a romák társadalmi integrációjának elősegítésében

- A tartós kirekesztés, a jog nélkülség (jogismeret és jogalkalmazás hiányosságai) mint társadalmi biztonsági kockázat Szlovákiában és Csehországban. Előadó: dr. Hunčík Péter mediátor (Szlovákia)
- Milyen roma stratégia kell? Előadó: Németh György, Alkalmazott Társadalmi Kutatások Intézet Közhasznú Alapítvány
- A rendvédelmi szervek lehetséges feladatai a roma felzárkóztatásban. Előadó: dr. Verhóczki János, a Magyar Rendészettudományi Társaság titkára
- Roma állampolgárok képzése, részvétele a honvédelmi, katasztrófavédelmi feladatok ellátásában. Előadó: dr. Pataky Iván, a Magyar Polgári Védelmi Szövetség elnökségi tagja

2.2.) Tudósítás a konferenciáról

Március 30-án a civilek fellőtték magukat a térképre. A Biztonságpolitikai és Honvédelmi Kutatások Központja által szervezett konferencián Magyarország civil szervezeteinek jónéhány prominense képviseltette magát, a jelenlévők pedig az előadások végeztével egy közös dokumentumot, az európai biztonság fenntartásában vállalt civil felelősségről szóló nyilatkozatot fogadtak el.

Dr. Deák Péter, az MTA doktora, egyben a konferencia moderátora megnyitójában a civil szervezetek közötti együttműködés fontosságát hangsúlyozta ki – még ha azok egymástól olyannyira távoli területeket fednek is le, mint ahogyan a mai ülés résztvevői. Az elismert biztonságpolitikus reményét fejezte ki, hogy a résztvevők közötti kapcsolatok fennmaradnak majd, mert az ország képét és előrehaladását jelentős mértékben határozzák meg az állami szférán kívül helyezkedő szervezetek is. Dr. Koós Anna, a BHKKA igazgatója az európai civil szervezeteknek az európai biztonságpolitika kialakításában betöltött szerepéről tartott bevezető előadást, amelyben az az egyre nyilvánvalóbbá váló tény is elhangzott, miszerint a nemzetközi kapcsolatokat nem lehet a kormányok exkluzív jogának tekinteni. A civil szervezetek számszerű növekedése a polgári demokrácia intézményrendszere kiépülésének a kötelező velejárója volt. Magyarországon a NATO-csatlakozás feltétele és a politikai vezetés személyes elkötelezettsége is volt, hogy kiépítse a jogi és intézményes kereteit a civil szervezeteknek. A kilencvenes évek végére azonban némileg megváltozott a civil szervezetek társadalmi felelőssége és szerepvállalása.

Megjelenik két új státusz kategória, amely elkülöníti egymástól a közhasznú és a kiemelten közhasznú szervezeteket. Eközben a biztonságpolitikai szakma intézményesül is a

Nemzetvédelmi Egyetem ilyen irányú szakának elindulásával, aminek a következménye, hogy a civil szféra professzionálisabbá is válik. Ezzel közeledünk 2010 felé, ami a public diplomacy évének számított: ez a fogalom magyarul a civil diplomáciát takarja, amely nem helyettesíti a tradicionális diplomáciát, de minden esetben árnyalja azt. Az, hogy az Európai Unió 2011-et pedig az önkéntesség évének nevezte, az a civil társadalom egyre növekvő jelentőségét jelképezi.

Az európai civil szervezetek felelőssége, eredményei és feladatai a környezet védelmében

A konferencia első részét a környezetvédelem terén működő civil szervezetek jogérvényesítési lehetőségeiről szóló diskurzusnak szánták. Dr. Bendik Gábor, a Levegő Munkacsoport jogásza elmondta, munkájuk során számos alkalommal találkoznak olyan esetekkel, hogy az embereknek valamilyen környezethez fűződő joga sérül, és az ő feladatuk korrigálni ezt. Ez lehet az információhoz való alapjog, vagy akár a döntéshozatalban történő részvétel joga; ez utóbbi esetében fontos és hatékony jogosultság, hogy minden környezetvédelmet érintő engedélyezési eljárásban képviseltethetik magukat a civil szervezetek. Akár fellebbezéseket is benyújthatnak, ám az esetek nagy részében nem ez okozza az érintett beruházások átadásának késéseit, gyakran ez inkább az építetói trehányságokra vezethető vissza. Eredményeik közé sorolandó a dunakeszi tőzeglápra épülő szupermarket esete, ahol a hatóság tévesen száraz talajnak nyilvánította a lápot, ezáltal engedélyt adva az építkezésre. A civilek munkájának köszönhetően a terület kategorizálását mára korrigálták.

Fási Géza, a Magyar Vöröskereszt katasztrófa-elhárítási igazgatója értelemszerűen a világ legnagyobb humanitárius civil szervezetét mutatta be. Az efféle szervezetek elsősorban a lakosság szempontjából fontosak, s mint ilyenek, segélyezési műveletekben vesznek részt. Feladatuk logisztikai munka során véghezvinni, hogy az adományok ténylegesen eljussanak a leginkább rászorulókhöz. Ez utóbbit képzett szociális munkások mérik fel a rászorultsági fokok segítségével. Fási Géza fontosnak tartotta leszögezni, hogy ők adományoznak, nem pedig kárpótolnak. Ez ugyanis jelentősen különbözik a kárenyhítéstől; sok áldozat pedig összemossa mindezeket, és az állami támogatásokat, a biztosítók jussát követeli rajtuk. A katasztrófákat elhárítani értelemszerűen ők sem tudják, ám azt követően segíteni már igen.

Sárközi Szilárd, az Amatőr Meteorológusok Egyesületének, az A-MET-nek az elnöke tartotta az utolsó előadást a blokkban; feladatukul az időjárás-változás előrejelzését, a hatékony információáramlás támogatását és az emberek életvitelének minél zavartalanabb biztosítását tűzte ki. Legnagyobb büszkeségük az időjárásjelentés-megosztó oldal, amelyet önkéntes meteorológusok töltenek fel adattal és iskolákra is kiterjesztik majd a programot.

Civil és állami szervezetek a nyugat-balkáni civil társadalom támogatásáért, az európai gondolat erősítéséért

A második szekció a Balkánnal foglalkozott; azzal a régióval, amely etnikai feszültségektől és háborús bűnökkel terhes, és amely feszültségeket éppen ezért, már csak Magyarországhoz való földrajzi közelsége okán is mihamarább rendezni kellene. A blokkot Endrődi István, a Magyar Polgári Védelmi Szövetség elnöke nyitotta, aki elmondta, hogy szervezetének a Honvédelmi Minisztériummal való viszonya tavaly változott meg az addigi hűvös-

ellenségesből elfogadó-érdeklődővé. Az egyesület célja, hogy ne csak parttalan kritikákat fogalmazzon meg, hanem próbáljon meg alternatívákat felmutatni. Ennek érdekében ildomos lenne meghatározni azokat a területeket, ahol a civil szektor kiválthatná az állam szerepét, és besegíthetne neki. Endrődi István ezután tért át a Balkánra, ahol az elsődleges cél Horvátországnak, a legkonszolidáltabb régiós államnak az Európai Unióhoz való csatlakoztatása. Az előadó véleménye szerint ennek az ügynek a mihamarabbi megoldását a hazai természeti és ipari katasztrófák hátráltatták a közelmúltban, a horvátoknál pedig katonai műveleti feladatok húzódnak el mind a mai napig. Az egyesület fő hangsúlya meglátása szerint a régióban azokon a területeken van, ahol az állami szektor le van maradva és a szervezet segítségével lehetne hatékonyabbá tenni. A Magyar Polgári Védelmi Szövetség a kérdésben egy konferenciát is szervez, amelyre 40 ország közel 80 főnyi résztvevője várható. Kelemen László, a Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelési Központ fősztályvezetője a balkáni magyar és EU-s részvételről beszélt. Hazánk tevékenysége a régióban tizenöt évre nyúlik vissza, s Bosznia-Hercegovina és Koszovó volt a két legfontosabb missziós terület. Az ENSZ 1995-ös daytoni megállapodásába Magyarország 1996. március 15-én szállt be, összesen százegy fővel. Az EUPM volt az első válságkezelő hadművelet, amely a korábbi IPTF-program eredményeire támaszkodik, feladata pedig segítséget nyújtani a rendészeti szervek korszerű kialakításához, biztosítva a feltételeket, hogy az adott ország képes legyen saját rendvédelmi modelljének fenntartására. Az ebben részt vevő országok köre a régi és a 2004-ben csatlakozó EU-országok, továbbá a nem EU-tag NATO-államok voltak. Az EUPM-ben való részvételünk 2005 után szignifikánsan csökkent, pusztán három főre. 2006 januárjától a program szerkezete és feladatrendszere megváltozott, 2007 végén pedig újfent egy sikert könyvelhettünk el, ugyanis a mandátum meghosszabbításával az elért eredmények értékeit nem feledve a folytonosság került előtérbe. Az UNMIK egy olyan 1999-es ENSZ ideiglenes közigazgatási misszió, amelynek során helyi rendőrök híján minden feladat ezekre a résztvevőkre hárult. Az EULEX egy uniós rendfenntartó misszió volt, egyben a magyar szerepvállalás második szintje Koszovóban.

A Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány elnöke, dr. Pintér István a horvát-magyar kapcsolatok erősítéséről és Horvátország uniós csatlakozásának magyar segítségéről értekezett. Mint elmondta, a Külügyminisztériummal szoros együttműködésben dolgoznak, elsősorban tudományos kutatóintézetként. Horvát partnerekkel veszik fel a kapcsolatot, továbbá tudományos kutatói együttműködést is finanszíroz számukra a minisztérium. Pintér István megismertette a horvát partner-szervezeteik olyan irányú panaszait, miszerint az általuk szervezett rendezvényekre a meghívottak nagy része vissza sem jelez, nemhogy megjelenne, így pedig lehetetlen ilyen fontos ügyekben előrelépést elérni. Az is baj volt, hogy a programok és a szervezetek közép- és hosszú távú finanszírozása nemigen volt kidolgozva. Legyőzendő akadállynak nevezte meg, hogy számos szervezet még a civilekkel való együttműködéstől is fél, ezeket a rossz beidegződéseket viszont mihamarabb le kell győzni.

Oláh László nyugalmazott alezredes a balkáni békefenntartásban betöltött szerepéért állhatott a pódiumra, aki szerint a nemzetközi békefenntartást akár magyar találmánynak is gondolhatjuk, hiszen 1897-ben magyar katonák érkeztek békefenntartási céllal Kréta szigetére. 1903-ban a magyar katonák már Koszovóban is voltak, és azóta kisebb-nagyobb kihagyásokkal mind a mai napig ott is vannak. A magyar kontingens tevékenysége alatt 38 hidat épített újra a régióban, ami nagyon fontos, hiszen a Balkánon a híd az egyetlen

közlekedési forma a számtalan hegyen, völgyön, folyón keresztül, ami mellett persze ezt szimbolikus aktusnak is tekinthetjük; kultúrák összekapcsolásának. A Balkán háborúja egyébként a civilséget is tönkretette, de talán ennél is nagyobb probléma, hogy regionális konfliktusok sora jelent meg. A mai civil életben ez úgy néz ki, hogy a résztvevők gyakran aziránt érdeklődnek elsősorban, hogy a különböző partnerségi viszonyban megvalósított hadműveletekben milyen nemzetiségűek dolgoznak majd. Ugyanez igaz egyébként a hadseregekre is: egyszóval meglehetősen érzékenységgel kell kezelni tehát a területet, mert túlságosan sokat törődnek a hovatartozási viszonyokkal. Oláh László azt is a régió nagy problémájának nevezi, hogy a háborút követően a munkapiac nem tudta az egykori katonákat immáron civilként tovább foglalkoztatni, ez pedig egy újabb feszültségfócot tesz hozzá az eddig sem elhanyagolható mennyiséghez.

Idén az európai tartalékos tisztek már tartottak egy konferenciát, amely az Európai Tisztek Konferenciája nevet viselte. Erről is beszélt dr. Czuprák Ottó, a Magyar Tartalékosok Szövetségének elnöke, aki mindeközben a civil szervezetüket sem feledte el bemutatni. Az MTSZ-re azért volt szükség, mert Európa-szerte építik le a sorkatonaság intézményét, aminek a helyébe a tartalékos rendszer lépése lenne üdvös. Amikor a szervezet létrejött, még jelentős számmal voltak hadkötelesek Magyarországon, ez mára azonban negatív irányba változott. A szervezet így háromezer, javarészt civil tagot számlál, feladatuk a katasztrófa-elhárításon túl a fiatalok honvédelmi előkészítése, a tagok fizikai szinten tartása, állóképességük bővítése. Az Adriai-térség tartalékos tisztjei szervezetének, az ARPA-nak a találkozáján Magyarország is részt vett megfigyelői státuszban, és az volt a benyomásuk, hogy tény, hogy vannak konfliktusok, de a katonák hamarabb megtalálják a közös hangot egymással, és kevésbé vitázni, mintsem a konfliktusokat megoldani szeretnék. Az előadó érdekesnek nevezte, hogy például Szerbiával a hivatalos kapcsolatunk a lehető legbarátibb, az együttműködősünk zökkenőmentes, a más jellegű feszültségek ellenére is.

A romák helyzete az EU tagországaiban, a civil szervezetek szerepe és álláspontja a romák társadalmi integrációjának elősegítésében

A konferencia harmadik része a kisebbségek és a biztonság összefüggéseivel foglalkozott. A délutáni előadók sorában az első dr. Hunčík Péter orvos és mediátor volt, aki prezentációjában a szlovák többségi társadalom és a kisebbségek közötti kölcsönös megértést segítő tréningekről beszélt. Hunčík és társai abban a mečiari Szlovákiában hozták létre a tréningeket szervező Márai Sándor Alapítványt, amelynek légkörét a kisebbségek diszkriminációja és az állandó ellenségkeresés mérgezte. Az alapítvány céljával a népcsoportok között feszülő konfliktusok prevencióját, végső soron pedig a szlovák–magyar ellentétek megoldását tűzték ki. A tréningeket 1995 és 1998 között indították újukra, ezt megelőzően 1500 személy bevonásával készítettek egy reprezentatív felmérést, amely az alábbiakat hozta ki eredményül: mind a szlovák, mind a magyar félnél kimutatható volt a hibás önismeret, a bajt pedig tovább tetőzte az empátia, a tolerancia, illetve a kooperációs készség hiánya. A felmérés eredményének tanulságát levonva láttak hozzá a tréningek szervezésének. Eleinte a személyes kapcsolatrendszerükön keresztül tudták megnyerni maguknak a résztvevőket, akik elsősorban a helyi véleményformáló elit köreiből kerültek ki. A délszláv háború megkönnyítette az emberek bevonását, hiszen mindenki számára nyilvánvaló vált, hogy milyen veszéllyel

járhat a konfliktusok eszkalálódása. A százórás tréningek öt hétvégére lebontva, etnikailag vegyes csoportokban kerültek megrendezésre.

Összességében sikeresnek volt mondható a kezdeményezés, az emberek közelebb kerültek a másik fél megértéséhez és elfogadásához. 1998-ban azonban Mečiar megbukott, és a magyar pártok bekerültek az újonnan alakuló kormánykoalícióba, így megítélésünk sokat javult a lakosság szélesebb köreiben. Ennek hatására sokan úgy gondolták, hogy a magyarkérdés megoldódott. Ezzel egy időben viszont megjelent a cigányság, mint új ellenségkép, ezért volt szükség a tréningek átalakítására. A felmérést újra elvégezték, és nagyon hasonló eredményre jutottak: a legnagyobb problémát ebben az esetben is az információ, a szolidaritás és az empátia hiánya okozta (és okozza). Kétfajta új tréninget indítottak útjára: egy 40 órásat a helyi szlovák és cigány vezetőknek, egy másik, kommunikációs tréninget pedig homogén roma csoportoknak. A kurzusok beindultak, gondot okozott viszont, hogy az újonnan megszerzett tudást hol és hogyan fogják tudni hasznosítani. Ekkor született meg az asszisztensek képzésének ötlete. Hét szakterületen kezdték meg a képzést: tanítói, orvosi, kultúrházi, papi, háztartásbeli, rendőri és polgármesteri asszisztensi körökben. Ötezer cigányt szerettek volna bevonni a programba, annak érdekében, hogy a jövőben ők alkossák a roma közösség középosztályát.

Újabb probléma ütötte fel a fejét, amikor a program teljesítése után nem sikerült az elhelyezkedés. A szervezők eredeti elképzelése szerint a romáknak ott kellett volna dolgozniuk, ahol lehetőséget kaptak a tanulásra. Hunčik szerint ez viszont szinte a lehetetlennel volt egyenlő. Véleménye szerint pozitív diszkrimináció alkalmazása nélkül egyszerűen képtelenség a cigány származású embereknek ezeket a pozíciókat betölteniük. Erre azonban nincsenek meg a megfelelő jogi keretek. Így mindhiába a program és az eltökéltség, a többségi társadalom motiváltsága híján az asszisztensképzés abbamaradt. Hunčik véleménye szerint sikereket lehetne elérni a romák társadalmi integrációjában, ha pozitív diszkriminációt alkalmazna a szlovák állam, és nagyobb számban venne fel cigány származásúakat a hadseregbe is. Az újonnan besorozott katonák példaképpé válhatnának társaik szemében, ezzel is orientálva őket egy más életminőség felé. A terv véghez viteléhez azonban szükség lenne Brüsszel támogatására is, amelyet a jelenlegi helyzetben viszonylag könnyen el is lehetne nyerni Hunčik véleménye szerint.

A konferencia soron következő előadója dr. Németh György volt, az Alkalmazott Társadalmi Kutatások Intézet Közhasznú Alapítvány képviselőjében. A születendő európai uniós roma stratégia kérdéseit járta körül. Németh leszögezte, hogy saját, a cigányság helyzetéről alkotott véleménye nem illeszkedik a jelenlegi társadalmi közmegegyezésbe. Szerinte általánosságban nem felel meg a valóságnak az a tény, hogy a cigányság problémáinak az oka a többségi társadalom egyöntetű kirekesztéséből fakad. Véleményét azzal az érveléssel támasztotta alá, hogy a magyar népre általánosságban igaz az, hogy nyitott és befogadó, így a cigányságot már a XV. századtól kezdve a társadalom integráns részének tekintik. Éppen ezért azt hangsúlyozza, hogy a cigányság körében egyfajta „önkirekesztés” ment végbe, az elmúlt két évtized elhibázott állami romapolitikája pedig csak tetézte a bajokat. A fő feladat segíteni a romákat kitörni a jelenlegi kirekesztett helyzetükből, a Járóka Livia EP-képviselő által benyújtott terv pedig pontosan erre a törekvésre hívja fel a figyelmet. A „kitörés” eszköze pedig nem más, mint az oktatás és a munka biztosítása. Azonban nem rövidtávra kell tervezni, hanem húszéves időtartamú megaprojektekben kell gondolkodni. Németh szerint igaz, hogy ezek a

projektek rengeteg pénzt emésztene fel, azonban a hatalmas anyagi ráfordítás meghozná a kívánt eredményt. Továbbá szükséges lenne, hogy a cigányság kérdésével végre a legfelsőbb politika szintjén kellene foglalkozni egy központosított szerv irányításával. Az aktívabb állami beavatkozás nem tűr halasztást. A romákat elsősorban állami munkakörökben kellene alkalmazni, hiszen kevés a valószínűsége annak, hogy az üzleti világ munkát fog teremteni az alacsonyabb kvalifikációjú embereknek. Nézeteit kiegészítette azzal, hogy a romakérdés részben szocializációs probléma, ezért a romák beilleszkedését a többségi társadalomba minél fiatalabb korban meg kellene kezdeni. Ebben segítene a kötelező óvodáztatás, illetve az is, ha az óvodapedagógusok között növekedne a romák aránya.

Dr. Verhóczy János, a Magyar Rendészettudományi Társaság titkára vette át a stafétát. Kapcsolódva az előző előadóhoz, elmondta, hogy ő is szocializációs problémaként értékeli a helyzetet. Előadásának témája is összekapcsolódik ezzel a gondolattal. „Mi lehet a rendvédelmi szervek szerepe a romák felzárkóztatásában?” – tette fel a kérdést. Az egyik lehetőség, hogy a hátrányos helyzetű cigány fiatalok a rendőri pályát válasszák hivatásul. Ez a megoldás viszonylag egyszerűnek tűnik, hiszen anyagi hozzájárulás nélkül kapnak lehetőséget arra, hogy sikeresek legyenek a munkájukban és jobb életkörülményeket teremtsenek önmaguk számára. A rendőri testületbe való belépési feltételek azonban meglehetősen komplexek: az érettségi abszolválásán túl jelenleg elő van írva a „kifogástalan életvitel”, de ez nem csak a bekerülni vágyókra, hanem a széles családi körre is vonatkozik. Van azonban lehetőség a bekerülés megkönnyítésére: a középiskolákban felvehető szakosodások sorából választható a rendőrségi fakultáció is. Az ezt elvégzett diákoknak többletpontok járnak a felvételikor. Visszaülve Németh György előadására, hangsúlyozta, hogy már a gyerekkorban hasznos a lehetséges életpálya reményének felcsillantása. Erre alakult az óvodákban és általános iskolában többek között a „Te is lehetsz rendőr”, az „Ovizsaru”, az „Iskola rendőre”, illetve a D.A.D.A program. Ezek olyan bűnmegelőzési programok, amelyek új ajtókat nyithatnak meg a gyermekek számára. Lehetséges kiút továbbá a sport, mint nevelési, szocializációs és pedagógiai eszköz. Verhóczy azzal a konstruktív javaslattal állt elő, hogy célszerű lenne rendészeti szakkollégiumokat is felállítani, ahol a tanulni vágyók még jobban elmélyíthetik tudásukat.

A kisebbségekkel foglalkozó panel utolsó előadója dr. Pataky Iván, a Magyar Polgári Védelmi Szövetség elnökségi titkára volt. Pataky részletes áttekintést adott a romáknak a magyar történelemben, illetve a magyar honvédségben betöltött szerepéről. Felsorakoztatott adataiból kiderül, hogy 2002 óta nőtt a haderőn belüli cigány származású tisztek és tiszthelyettesek száma, továbbá a honvédelembe jelentkező romák aránya megegyezik a romák országon belüli arányával. Pataky szerint a fő cél a romák minél nagyobb foglalkoztatottságának elérése a honvédelmi szerveken belül, továbbá hangsúlyozta, hogy nem csak őket kell felkészíteni az együttélésre, hanem a magyar társadalmat is a kisebbségek befogadására.

(Angyal Zsuzsanna – Czehelszki Levente)

III. rész

3.) Nyilatkozat az európai biztonság fenntartásában vállalt civil felelősségről

A mai globalizált világban, a hírforrások és hírek teljes hozzáférhetőségének viszonyai között a nemzetközi kapcsolatokat és érintkezést nem lehet a kormányok és hivatalos szervek, hatóságok exkluzív területének tekinteni. A civil társadalom befolyása az elmúlt évtizedben látványosan nőtt, nem csak a közvéleményre gyakorolt befolyását, mozgósító erejét illetően. A szervezetek működésének, tevékenységének lokális és regionális tapasztalatait az állam, a nemzetközi szervezetek is tekintetbe veszik. Az ENSZ, a NATO civil szervezetekkel kapcsolatos politikája változott. Az európai államok gyakorlata, hogy feladataik ellátását a civil szervezetekkel – funkcionálisan – megosztják és jogi, anyagi eszközökkel egyaránt biztosítják az együttműködést. Az Európai Unió aktív polgár politikája, az önkéntesség éve program a civil társadalom jelentőségének elismerését tükrözi.

A civil társadalom tisztában van jelentőségével és felelősségével. A konferencia 27 résztvevő szervezetének tevékenysége, munkája erősíti az európai állampolgárok összefogását, a kötetlen nemzetek közötti kapcsolatokat, a toleranciát a biztonság minden területén a maga eszközeivel. Az együttműködés szinergikus hatását kívánjuk erősíteni – az önállóság erősítésével – a tapasztalatok évenkénti cseréjével és egy közös információs oldal fenntartásával.

A konferencia kinyilvánítja szándékát, hogy a biztonság területén a résztvevő szervezetek megvizsgálják a további konkrét együttműködés és, a közös fellépés lehetőségét a civil szervezetek működésére vonatkozó jogszabályok módosításánál, érdekeik érvényesítése érdekében. Az együttműködés erősítése érdekében a civilok.bhkka.hu honlap fenntartásával és folyamatos frissítésével, félévente informális találkozókat rendez.

Az egyes szervezetek a jövőben törekednek – a lehetőségek vizsgálata után – közös komplex programok kidolgozására, megvalósítására.

Budapest, 2011. március 30.